

LBRIS

We know
books

Maria Ochescu

Istorie

Caietul elevului

Clasa a VI-a

Unitatea I – CĂLĂTORII ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI LUMEA NOUĂ	4
1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport	6
2. Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor	10
Studiu de caz: <i>Lumea Nouă</i> – cunoaștere, misionarism și exploatare	14
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	16
AUTOEVALUARE	17
Unitatea II – GENEZA SPIRITULUI MODERN	19
1. Renașterea: geneza spiritului modern, umanismul	20
Studii de caz: Leonardo da Vinci și Michelangelo Buonarroti	24
Niccolò Machiavelli	26
Giordano Bruno și Galileo Galilei	28
William Shakespeare	30
2. Reforma și Contrareforma	32
Studiu de caz: Barocul	36
3. Absolutismul	38
Studii de caz: Soliman Magnificul	42
Ludovic al XIV-lea. Palatul de la Versailles	44
Petru I cel Mare	46
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	48
AUTOEVALUARE	49

Unitatea III – SPRE O NOUĂ SOCIETATE	51
1. <i>Revoluția Glorioasă</i>	52
2. Iluminismul – rațiune, drepturi, implicarea oamenilor în viața publică	56
Studiu de caz: Montesquieu, J.J. Rousseau, Voltaire	60
3. Viața cotidiană. Opinia publică în secolul al XVIII-lea	62
4. Constituirea SUA. <i>Declarația de Independență</i> . Constituția	66
5. <i>Revoluția Franceză</i> . De la supus la cetățean	70
Studiu de caz: <i>Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului</i>	74
6. Napoleon I și răspândirea ideilor <i>Revoluției Franceze</i> în Europa	76
7. <i>Revoluția industrială</i> . Impactul asupra vieții oamenilor	80
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	84
AUTOEVALUARE	85
Unitatea IV – SECOLUL NAȚIONALITĂȚILOR	87
1. Statele moderne: revoluție și emancipare națională	88
Studii de caz: 1848 în Europa	92
Români și modernitatea	94
Formarea statelor naționale în secolul al XIX-lea	96
2. Epoca victoriană. <i>La Belle Époque</i> (1871 – 1914)	98
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	102
AUTOEVALUARE	103
RĂSPUNSURI (AUTOEVALUARE)	104

Competențe generale și competențe specifice

1. Utilizarea în contexte diverse a coordonatelor și reprezentărilor despre timp și spațiu

- 1.1. Localizarea în spațiu a *lunii cunoscute* în diferite perioade istorice
- 1.2. Utilizarea coordonatelor temporale referitoare la faptele și procesele istorice

2. Utilizarea critică și reflexivă a limbajului de specialitate și a surselor istorice

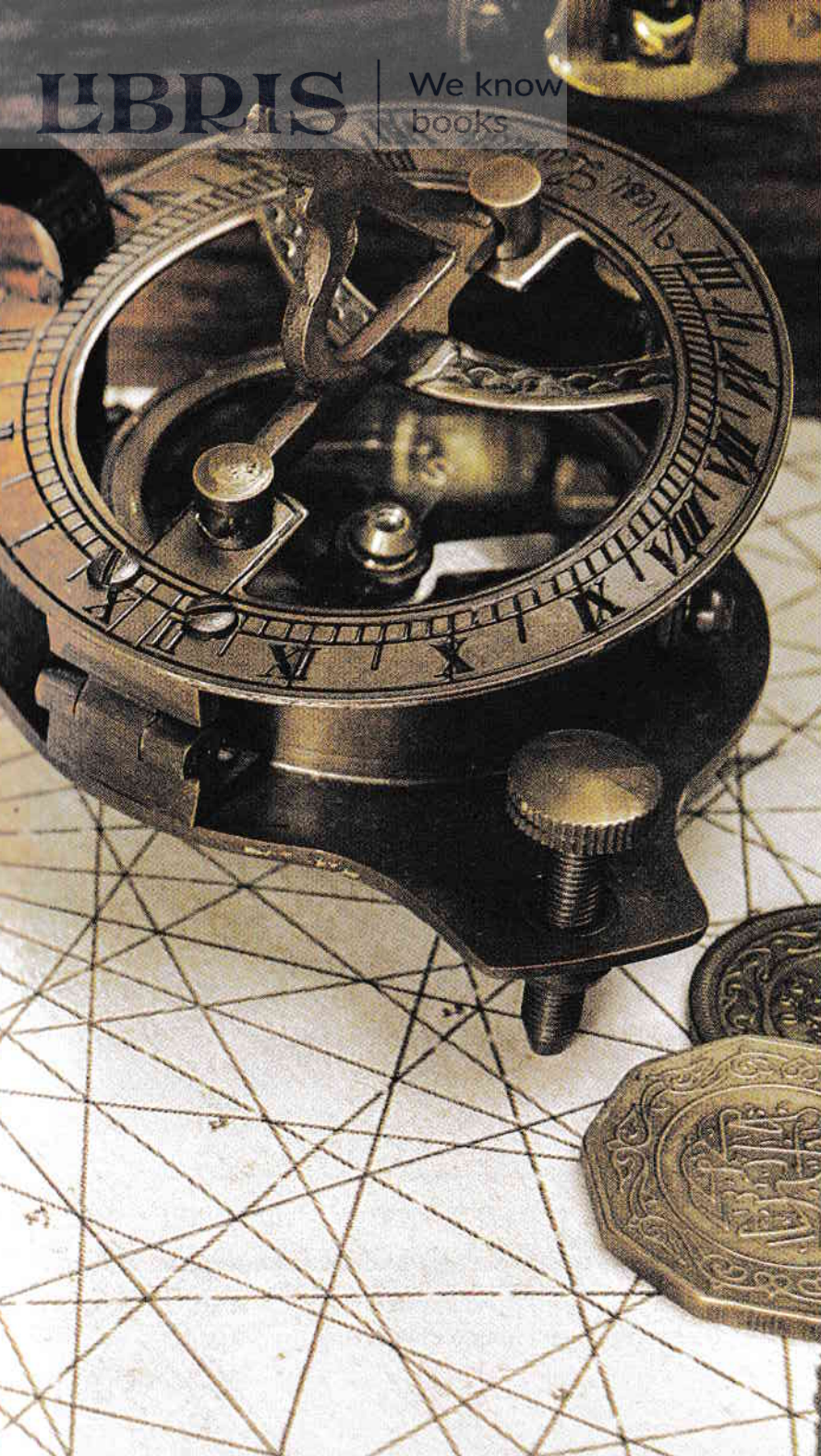
- 2.1. Utilizarea adecvată a termenilor istorici/limbajului de specialitate în prezentarea unui fapt/proces istoric
- 2.2. Utilizarea gândirii critice în analiza surselor de informare
- 2.3. Identificarea elementelor de cauzalitate prezente în surse variate

3. Manifestarea comportamentului civic prin valorificarea experienței istorice și a diversității socio-culturale

- 3.1. Utilizarea dialogului intercultural
- 3.2. Asumarea cooperării în grupuri de învățare
- 3.3. Descrierea consecințelor deciziei și acțiunii umane

4. Folosirea autonomă și responsabilă a instrumentelor necesare învățării permanente

- 4.1. Utilizarea informațiilor cu ajutorul resurselor multimedia
- 4.2. Asumarea critică a unui set de valori recunoscute social

Unitatea I

CĂLĂTORI ȘI CĂLĂTORII – EUROPA ȘI *LUMEA NOUĂ*

1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport	6
2. Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor	10
Studiu de caz: <i>Lumea Nouă</i> – cunoaștere, misionarism și exploatare	14
SINTEZĂ RECAPITULATIVĂ	16
AUTOEVALUARE.....	17

1. Călătoriile și percepția spațiului în Evul Mediu; mijloace de transport

Cuvinte-cheie

- **portulan** – (1) hartă folosită în navigație, în sec. XIII – XVI, pe care se reprezentau amănunțit țărmurile mărilor, cu toate detaliile care interesau navigația. (2) ghid destinat navigatorilor, care cuprinde date despre istoria, geografia, situația politică și economică ale unei regiuni sau ale unui port, precum și indicații privind zone periculoase, faruri, semnalizări, geamanduri etc.
- **astrolab** – instrument folosit pentru măsurarea poziției astrilor și a înălțimii lor deasupra orizontului.

Conținuturi-cheie

- În Evul Mediu, ca și în alte epoci istorice, călătoriile au reprezentat unul dintre cele mai importante aspecte ale vieții oamenilor. Tipuri de călătorii, după scopul lor:
  - comerciale – întreprinse de negustori;
  - pelerinaje de penitență sau în speranța vindecării, la locurile sfinte, la marile centre de rugăciune;
  - funcționale – întreprinse de suverani, pentru a-și controla vasalii, și de slujbașii regali;
  - călătorii ale nomazilor (valuri de migratori);
  - călătorii de explorare ale popoarelor nordice (vikingii și descendenții lor normanzi), care navigau pe fluvii și mări în căutarea prăzii sau a aventurii.
- Călătoriile din Evul Mediu au fost marcate de primejdii: atacurile tâlharilor, starea precară a drumurilor, capriciile vremii, animalele sălbatice.
- Cele mai multe mijloace de transport erau rudimentare și lipsite de confort: atelaje cu cai, corăbii etc.
- Cunoașterea lumii se reducea la hărțile celor trei continente cunoscute din Antichitate (Ptolemeu) și la descrierile geografice. Hărțile maritime, portulanele, se bazau pe informațiile furnizate de către navigatorii și geografii arabi.

Harta lumii după Ptolemeu – sec. al II-lea, ediția Nicolaus Germanus – cca 1475

sec. IX – X

colonizarea Islandei și a Groenlandei de către vikingi

1271 – 1295

călătoria lui Marco Polo în Asia

sec. XVI

apariția trăsuri

IV. Analizați comparativ hărțile Mării Mediterane prezentate mai jos și realizate în perioade istorice distincte. Identificați asemănări și deosebiri.

Marea Mediterană în Atlasul Catalan din anul 1375 (copie din sec. al XIX-lea)

Hartă a Mării Mediterane din sec. al XXI-lea

Asemănări: .....

Deosebiri: .....

V. Citiți textul următor și răspundeți la cerințele de mai jos.

„Pe distanțe lungi, călătoriile se făceau călare (deși de multe ori chiar și negustorii mergeau pe jos) pe cai sau pe catâri; în care scop, nu numai principii întrețineau pentru uzul curții lor grajduri cu mulți cai, ci și cei care închiriau caii. Bagajele, coșuri mari de răchită, erau duse de catâri; catârii însă duceau și coșurile voluminoase, comode, cu perne, în care luau loc femeile și copiii. Regii, prinții și marșalii seniori călăreau doar pe cai; demnitarii curții și înalții slujbași de stat, pe catâri. Doamnele de rang înalt – cele care nu știau a călări – luau loc pe o pernă pusă pe crupa calului, în spatele unui paj; la fel călătorea și soția sau fiica oricui care dispunea de un cal. Viteza cu care se putea călători, pe jos sau călare, nu depășea în medie 40 km pe zi – dacă drumurile erau practicabile.”

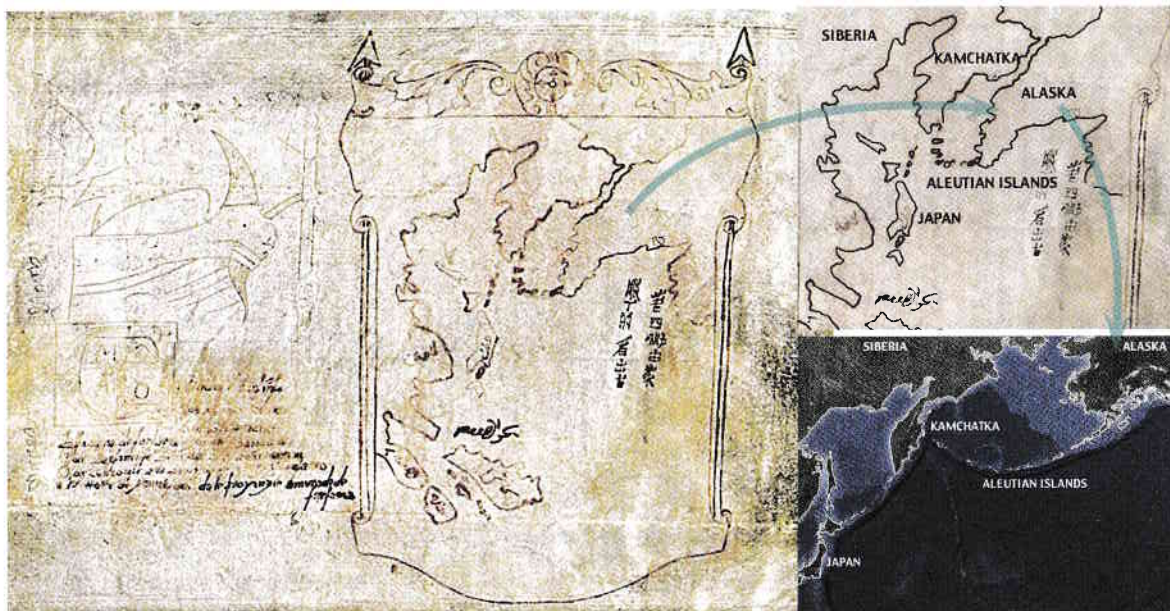
(Ovidiu Drimba, *Călătoriile și călătorii în epoca Renașterii*)

1. Precizați principalul mijloc de transport folosit în Evul Mediu.
.....
2. Apreciați cât de confortabile erau călătoriile cu acest mijloc de transport.
.....
3. Enumerați câteva soluții folosite pentru a spori confortul călătorilor.
.....
4. Menționați viteza maximă ce putea fi atinsă de călători, pe jos sau călare.
.....
5. Apreciați eficiența acestui mijloc de deplasare în zilele noastre.
.....

A DESCOPERIT MARCO POLO AMERICA?

Marco Polo, comerciantul venețian care a devenit cunoscut datorită relatărilor sale despre călătoria pe care a întreprins-o în China, este autorul primelor însemnări concrete despre spațiul extraeuropean. Se pare însă că nu a călătorit doar în Orient. O nouă hartă incredibilă ar putea dezvălui că Marco Polo a fost, de fapt, primul european care a descoperit continentul american, cu mai mult de două secole înainte de Cristofor Columb (1492). În 1295, Marco Polo ar fi făcut cunoscute europenilor primele informații despre existența Americii

de Nord. Ipoteza se bazează pe *Harta cu navă*, pe care este reprezentată în special strâmtoarea care separă Siberia de Alaska (Strâmtoarea Bering). De asemenea, pe document este încișat numele lui Marco Polo. *Harta cu navă* provine dintr-un tezaur de 14 documente, găsite în 1930 într-un cufăr care a aparținut unui imigrant italian stabilit în California. Un alt element care vine în sprijinul acestei ipoteze este faptul că, deși Marco Polo nu a vorbit niciodată despre noi teritorii descoperite în afara Asiei, pe patul de moarte el le-a spus prietenilor lui că nu a descris nici măcar jumătate din câte a văzut.

Moștenire culturală

Drakkar, corabie vikingă
(800 – 1100, Norvegia)

Portulan realizat de Gabriel de Vallseca în 1439
(Muzeul Maritim din Barcelona, Spania)

Caravela *Santa Maria*, cu care
Cristofor Columb a descoperit America

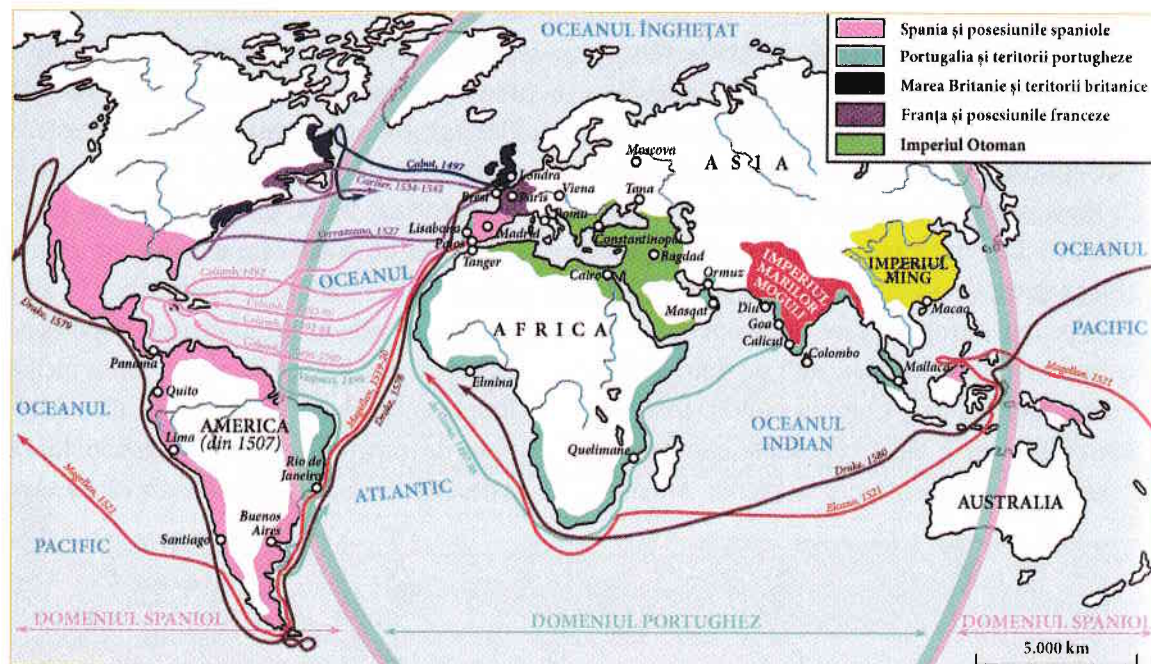
2. Marile descoperiri ale europenilor: drumuri și teritorii; consecințe asupra vieții oamenilor.

Cuvinte-cheie

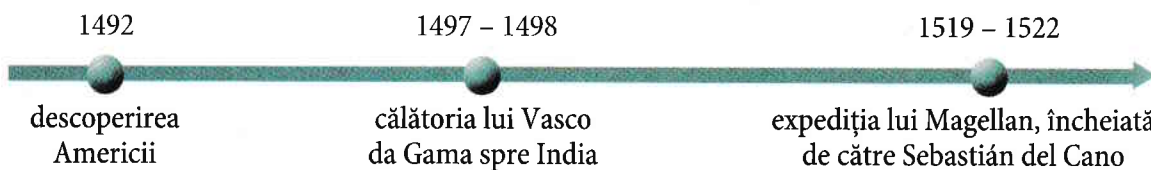
- **conchistadori** – nume dat liderilor militari sau aventurierilor spanioli din secolul al XVI-lea, care au avut un rol însemnat în cucerirea de către spanioli a teritoriilor din America Centrală și de Sud.
- **imperiu colonial** – totalitatea coloniilor deținute de un stat.

Conținuturi-cheie

- Premisele marilor descoperiri geografice au fost:
  - demografice – creșterea populației;
  - economice – dezvoltarea manufacturilor, a băncilor și a comerțului, nevoia de resurse materiale și umane;
  - politice – centralizarea politică, amenințarea otomană;
  - religioase – dorința de răspândire a religiei creștine;
  - tehnice și științifice – cârma, busola, caravela, astrolabul, harta;
  - dorința de cunoaștere.
- Consecințe:
  - economice – dezvoltarea comerțului, apariția de noi surse de materii prime (metale prețioase, mirodenii) și piețe de desfacere (colonii); aclimatizarea unor plante și animale;
  - sociale – creșterea rolului burgheziei;
  - politice – întărirea monarhiei; formarea imperiilor coloniale;
  - culturale – lărgirea orizontului de cunoaștere, răspândirea creștinismului pe continentul american.

Marile descoperiri geografice, secolele XV – XVI

I. Studiați cu atenție sursele următoare. Acestea fac trimitere la câteva dintre premisele marilor descoperiri geografice. Identificați premisa la care se referă fiecare sursă și notați-o în spațiul corespunzător.

1 „Forma cea mai spectaculoasă a reluării dinamismului european în secolul al XV-lea este, fără îndoială, mișcarea de expansiune, care, ieșită [...] din cele mai materialiste considerații comerciale, îi aduce pe europeni la descoperirea noilor rute.”
(Larousse, *Istoria universală*)

Premisa

.....

.....

.....

2 „Incontestabil, setea de aur, indispensabilă marilor schimburi internaționale, constituie primul și principalul mobil al marilor descoperiri.”
(J. Carpentier, *Istoria Europei*)

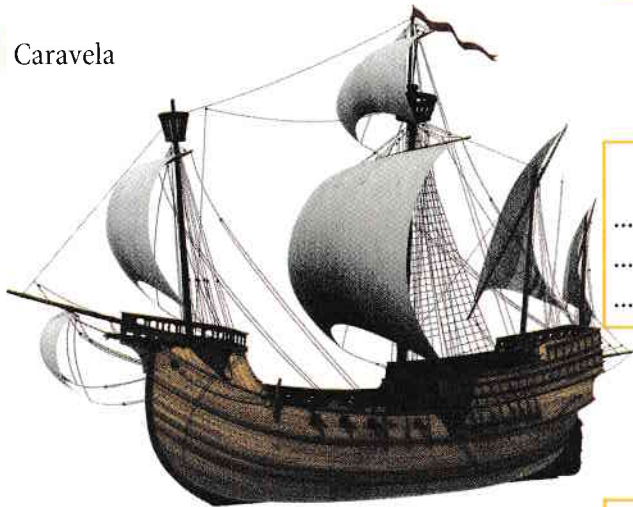
Premisa

.....

.....

.....

3 Caravela

Premisa

.....

.....

.....

4 „Voința de convertire ține în aceeași măsură de vechiul spirit al cruciadelor și de un mare spirit misionar.”

(J. Carpentier, *Istoria Europei*)

Premisa

.....

.....

.....

5 Ferdinand de Aragon și Isabella de Castilia (1492)

Premisa

.....

.....

.....

.....

II. Completați tabelul de mai jos cu informațiile corespunzătoare.

PERSONALITATE	DATA	DESCOPERIRE/REALIZARE
Henric Navigatorul	1430	
Bartolomeo Diaz	1487 – 1488	
Cristofor Columb	1492	
Vasco da Gama	1497 – 1498	
Pedro Álvares Cabral	1500	
Amerigo Vespucci	1507	
Fernando Magellan	1519 – 1522	